Anul al 56-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 1 lei / In străinătate 6 lei

Taxă poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 244 Miercuri 6 Septembrie 1939
12 Pagini
P I I I I

ABONAMENTE
IN ŢARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACTIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN ŢARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
şi UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
şi UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA CENTRALĂ ASOCIAŢIUNII BIIU

Franţa şi Anglia au declarat război Germaniei

Cum s'au desfăşurat evenimentele care au precedat aceste hotărâri

Cu începere de Duminică, în urma refuzului Germaniei de a înceta ostilităţile în Polonia şi de a-şi retrage trupele, Marea Britanie şi Franţa se găsesc, în executarea obligaţiilor lor faţă de Polonia, în stare de război cu Reichul german.

Tragica fatalitate, care devenise iminentă în ultimele 48 de ore, stăpâneşte acum lumea înmărmurită.

Cele mai sincere şi mai stăruitoare bunevoinţi, îndemnul creştinesc al Inaltului Pontif, glasul nepărtinitor al atâtor şefi de Stat, respectul datorit patrimoniului universal al civilizaţiei acumulat din munca tuturor, amintirea încă proaspătă a durerilor şi ruinelor din războiul mondial, instinctul de viaţă al popoarelor, al tutulor popoarelor, nevinovăţia copiilor şi îngrijorarea disperată a mamelor, toate sforţările omeneşti şi supraomeneşti din ultimele ceasuri pentru salvarea păcei, — nimic n'a putut opri rostogolirea vertiginoasă în această imensă prăpastie care este un nou război european.

In faţa tragicei realităţi şi cu conştiinţa că ţara noastră a făcut la rândul ei tot ce i-a fost cu putinţă pentru înlesnirea triumfului păcei, avem azi cu toţii o întreită datorie: faţă de patria noastră, faţă de durerea universală şi faţă de conştiinţa noastră.

Să ne păstrăm tot calmul, tot sângele rece, lăsând factorilor răspunzători liniştea necesară de a apăra cât mai bine interesele ţării, independenţa şi integritatea ei...

Să trimitem simpatia şi gândurile noastre de solidaritate umană tuturor celor cari, fără voia lor şi fără răspunderea lor, suferă şi sângerează sub imperiul groaznicelor vremuri ce se desfăşoară sub ochii noştri...

Să ne ferim conştiinţa de orice gând pripit, asigurând judecăţii noastre libertatea îngrădită de interesele noastre naţionale, de concepţia noastră, tradiţională şi unanim cunoscută, despre justiţie şi adevăr, de credinţa noastră nestrămutată în dreptatea pe care am apărat-o totdeauna, pentru care am sângerat atât de adânc şi fără de care ar fi imposibilă continuitatea istorică a popoarelor.

Şi să păstrăm deplină, neştirbită şi puternică încrederea noastră în viitorul neamului nostru întregit.

Ultimatul adresat de guvernul englez Germaniei

Londra, 3 (Rador). — Preşedinţia consiliului de miniştri publică următorul comunicat transmis de agenţia „Havas":

„Ambasadorul Marei Britanii la Berlin a primit instrucţiuni să informeze guvernul german, că în afară de cazul când guvernul german ar fi gata să dea guvernului englez asigurarea satisfăcătoare că guvernul Reichului a suspendat orice act de agresiune împotriva Poloniei şi este gata să-şi retragă repede trupele din Polonia, guvernul britanic se va achita fără ezitare de obligaţiunile sale faţă de Polonia.

Duminică dimineaţa, la ora 9, ambasadorul britanic din Berlin a informat guvernul german, că dacă nu se dă de guvernul german guvernului britanic o asigurare satisfăcătoare în acest scop, înainte de ora 11, azi 3 Septembrie, starea de război va exista între cele două ţări, cu începere dela ora 11.

Guvernul britanic aşteaptă acum primirea răspunsului pe care l-ar putea da guvernul german.

Primul ministru va face o declaraţie poporului englez la radio, la ora 11.15".

*

La ora 10.30 (ora Londrei), guvernul englez nu primise încă niciun răspuns din partea guvernului german.

Declaraţia de război a Angliei

Londra, 3 (Rador). — Agenţia Havas anunţă: Guvernul englez neprimind niciun răspuns din partea guvernului german, până la ora 11, starea de război între Marea Britanie şi Germania a început dela această oră.

D. Chamberlain anunţă hotărârea Angliei la postul de radio Londra

Londra, 3 (Rador). — **D. Chamberlain, vorbind la postul de radio Londra, la ora 11,15 (ora Londra) a declarat că întrucât nu s'a primit un răspuns din partea Germaniei, Marea Britanie este în stare de război cu Germania, dela ora 11, azi 3 Septembrie.**

*

Londra, 3 (Rador). — In discursul radiodifuzat, rostit Duminică la ora 11,15, primul ministru al Angliei a declarat în substanţă:

„Vă vorbesc din biroul meu. Azi dimineaţă, ambasadorul Marei Britanii a remis guvernului german notă finală în care se declara că dacă până la ora 11 nu primeşte asigurarea că trupele germane se vor retrage din Polonia, Anglia se va găsi în stare de război cu Germania.

Niciun răspuns nu ne-a sosit. Ţara noastră este deci actualmente în stare de război cu Germania.

Vă puteţi închipui ce lovitură este pentru mine de a vedea că toată lunga mea luptă pentru a câştiga pacea n'a izbutit. Cred totuşi că nu există nimic mai mult sau niciun lucru deosebit pe care l-aşi fi putut face şi care ar

D. CHAMBERLAIN

fi putut să izbutească. Până în ultima clipă chiar se putea ajunge la o soluţie paşnică a conflictului dintre Polonia şi Germania. Dar d. Hitler n'a voit aceasta şi n'a voit să asculte nici una din propunerile ce i-au fost făcute în acest sens.

Evident îşi pusese în minte să atace Polonia independent de ce s'ar putea întâmpla. D. Hitler spune acum că a făcut propuneri raţionale guvernului polon. Această declaraţie este însă contrarie adevărului. El n'a aşteptat ca guvernul polon să poată lua cunoştinţă de aşa zisele sale propuneri şi a dat ordin trupelor sale să năvălească în Polonia. Nu mai există pentru noi nicio posibilitate de evitarea conflictului, deoarece nu putem spera că d. Hitler va părăsi vreodată metoda sa de a folosi forţa pentru a-şi îndeplini voinţa. El nu poate fi oprit decât cu forţa.

Franţa şi Marea Britanie se găsesc actualmente în plină executare a angajamentelor lor de a veni în ajutorul Poloniei, care rezistă atât de brav la acest atac neprovocat.

Avem conştiinţa curată că am făcut tot ce se putea face pentru a menţine pacea. Ştiu că fiecare englez îşi va îndeplini rolul cu curaj şi calm. Mesagiile pe care le-am primit de pretutindeni sunt pentru noi o profundă încurajare. Guvernul a întocmit planuri pentru ca viaţa naţiunii să poată continua normal şi în timp de război.

Este de o însemnătate vitală ca fiecare să-şi continue munca obişnuită. Dumnezeu să ne binecuvânteze pe toţi şi să apere dreptul".

Proclamaţia d-lui Hitler către poporul german

Berlin, 3 (Rador). — Fuehrerul a adresat poporului german o declaraţie, în care declară între altele:

De veacuri, Anglia urmăreşte scopul de a face popoarele europene neputincioase în faţa politicei sale de cucerire a lumii, proclamând un echilibru de forţe potrivit căruia ea îşi arogă dela sine dreptul de a ataca şi de a nimici, sub pretexte falacioase, statul european care i s'ar părea mai primejdios pentru moment.

In felul acesta ea a combătut odinioară puterea mondială spaniolă, apoi puterea olandeză, apoi puterea franceză şi dela 1871 încoace puterea germană. Noi înşine am fost martorii luptei de încercuire dusă contra Germaniei de Anglia înainte de război.

Indată ce Reichul german, sub guvernarea naţional-socialistă, a început să se ridice de pe urma consecinţelor înspăimântătoare ale diktatului dela Versailles politica britanică de încercuire a reînceput.

Aţâţătorii britanici la război au mintit înainte de războiul mondial şi au spus că lupta lor se îndreaptă numai contra casei

D. HITLER

Hohenzollern sau contra militarismului german, că nu aveau nicio intenţie cu privire la coloniile germane, că nu se gândesc să ne răpească flota comercială şi au aruncat poporul german sub jugul diktatului dela Versailles. Executarea fidelă a diktatului ar fi exterminat, mai curând sau mai târziu, 20 de milioane de germani.

Am pornit lupta pentru mobilizarea rezistenţei naţiunii germane şi pentru a asigura poporului german din nou muncă şi pâine.

Totuş, pe măsură ce revizuirea paşnică a diktatului forţei, dela Versailles, părea să reuşească şi pe măsură ce poporul german reîncepea să trăiască, o nouă politică engleză de încercuire a început. Aceiaş aţâţători dinainte de 1914 au revenit la suprafaţă. Am oferit Angliei şi poporului englez, în mai multe rânduri conciliaţiunea şi amiciţia poporului german. Toată poltica mea era construită pe gândul acestei conciliaţiuni. Totdeauna am fost respins cu declaraţii ipocrite şi totdeauna s'au încercat noui pre-

(Continuare in pag. 7-a)

Şi Franţa se consideră în stare de război cu Germania

Paris, 3 (Rador). — **Agenţia „Havas" transmite:**

D. Coulondre, ambasadorul Franţei la Berlin, a întrebat la ora 12.30 pe d. von Ribbentrop dacă este în măsură să dea un răspuns satisfăcător la comunicarea sa dela 1 Septembrie.

Ministrul de externe al Reichului a răspuns negativ.

*

Paris, 3 (Rador). — **Agenţia „Havas" transmite:**

Neprimindu-se nici un răspuns din partea guvernului german, Franţa se va vedea obligată, din cauza acestui fapt, să-şi

D. DALADIER

îndeplinească, începând de Duminică 3 Septembrie ora 17, angajamentele contractate faţă de Polonia.

*

Paris, 3 (Rador). — Agenţia „Havas" anunţă:

Incepând dela ora 17, guvernul francez a intrat în obligaţia de a-şi îndeplini angajamentele faţă de Polonia.

*

Berlin, 3 (Rador). — Secretarul ambasadei franceze s'a prezentat la Wilhelmstrasse, cerând paşapoartele pentru membrii ambasadei.

Mesajul Regelui George VI către populaţia din intreg imperiul britanic

Londra, 3 (Rador). — Regele George VI a vorbit azi la postul de radio Londra, adresându-se populaţiei din întregul imperiu britanic cu următoarele cuvinte:

„In acest ceas grav, poate cel mai hotărîtor din istoria noastră, trimit tuturor familiilor popoarelor mele de aci şi de peste mări acest mesaj rostit cu aceiaşi emoţie adâncă faţă de fiecare din voi, ca şi cum aş putea să trec în persoană pragul casei voastre şi să vă vorbesc.

Pentru a doua oară în viaţa celor mai mulţi dintre noi ne aflăm în război. Iară şi iară am căutat să găsim o soluţie paşnică dintr'o situaţie care, dacă ar fi fost lăsată să dureze, ar fi fost

REGELE GEORGE VI

fatală pentru orice ordine civilizată în lume.

Se căuta să se impună un principiu care să permită unui stat, urmărind în mod egoist puterea, să nesocotească tratatele sale şi angajamentele solemne, netemându-se de vreo sancţiune.

Dar zadarnice au fost sforţările noastre. Am fost duşi cu sila la un conflict. Căci, împreună cu aliaţii noştri, trebue să facem faţă sfidării forţei, care nesocoteşte suveranitatea şi independenţa altor state.

Aceste principiu, desbrăcat de toată masca, este desigur doar doctrina primitivă: „Forţa creiază dreptul" şi, dacă acest principiu ar domina în lumea întreagă, libertatea ţării noastre şi a întregului imperiu britanic ar fi periclitată. Mai mult decât atât: popoarele lumii ar fi ţinute în lanţurile temerii şi s'ar pune capăt oricărei speranţe de pace durabilă, de securitate, de libertate şi dreptate între naţiuni. Aceasta era problema finală ce ni se punea.

Pentru mântuirea a tot ceeace noi şi lumea întreagă preţuim mai mult ca orice, adică pentru ordine şi pace, nu era de închipuit ca noi să fi acceptat sfidarea. Pentru acest nobil ţel, chem azi poporul Meu de aci şi popoarele Mele de peste mări cari îşi vor însuşi cauza noastră. Le cer să rămână calme, dârze şi unite în această epocă de încercări.

Sarcina va fi grea. Poate să ne aştepte zile întunecate. Războiul nu mai poate fi limitat la câmpurile de bătălie. Nu putem face însă altceva decât ceeace este drept pe măsură ce ne dăm seama că este drept şi să încredinţăm cauza noastră, umiliţi, Celui de Sus.

Dacă fiecare şi toţi împreună păstrăm neştirbită credinţa şi dacă suntem gata pentru orice sacrificiu sau serviciu ne-ar fi cerut de ea, atunci, cu vrerea Domnului, vom izbuti.

Dumnezeu să ne dea binecuvântarea Sa nouă tuturor".

Situaţia pe ziua de Duminică

Focul s'a întins.

Aliaţii Poloniei, marile puteri occidentale Anglia şi Franţa, cari şi-au luat angajamente solemne de a o sprijini în apărarea teritoriului şi drepturilor ei, şi-au respectat semnătura. De Duminică ele sunt în război cu Reichul german.

Iată cum s'au desfăşurat tragicele evenimente:

Se ştie că, deşi trupele germane pătrunseseră în teritoriul polon, că anexiunea Danzigului fusese proclamată şi că războiul germano-polon începuse, totuşi Franţa şi Anglia nu întreprinseseră nici o acţiune militară. Explicaţiunea acestei rezerve au dat-o la Paris d. Daladier şi la Londra d-nii Chamberlain şi Halifax în faţa parlamentelor respective, în istoricele şedinţe de Sâmbătă 2 Septembrie: d. Mussolini făcuse o nouă intervenţie pe lângă d. Hitler în sensul de a se înceta ostilităţile şi de a se convoca imediat o conferinţă internaţională la care să participe Franţa, Anglia, Italia, Germania şi Polonia. Guvernele francez şi englez s'au socotit datoare să accepte şi această ultimă mediaţiune italiană şi d-nii Daladier şi Chamberlain au declarat că dacă Germania acceptă la rândul ei să înceteze ostilităţile, să retragă trupele şi să restabilească starea de drept la Danzig, prevăzută în statutul internaţional al Oraşului Liber, Franţa şi Anglia acceptă ideea conferinţei.

Notificări în acest sens au fost făcute la Berlin de reprezentanţii celor două mari puteri occidentale. Aceste prime notificări nu prevedeau însă un termen fix. Se spunea: „imediat" D. Ribbentrop, ministrul de externe german, primind această notă, a spus că o va comunica d-lui Hitler, adăogând însă că Germania nu se consideră vinovată de nici o agresiune. D. Chamberlain a spus la Camera Comunelor că hotărirea Marei Britanii va fi luată peste câteva ore.

Intr'adevăr Duminică dim. la orele 8, nesosind nici un răspuns din partea d-lui Hitler, guvernul britanic a însărcinat pe ambasadorul britanic la Berlin, sir Neville Henderson, să comunice că dacă până la orele 11 Germania nu va înceta ostilităţile şi nu va răspunde demersului făcut, retrăgându-şi repede trupele din Polonia, guvernul britanic se va achita fără ezitare de obligaţiile sale faţă de Polonia, şi starea de război va exista între cele două ţări cu începere dela ora 11.

La ora 10 şi 30 guvernul englez nu primise încă nici un răspuns din partea guvernului german.

Guvernul francez a publicat la rândul lui un comunicat arătând că neprimind nici un răspuns din partea guvernului german, „Franţa se va vedea obligată, din cauza acestui fapt, să-şi îndeplinească, începând de Duminică la orele 17, angajamentele faţă de Polonia".

La orele 11, un comunicat englez anunţa că neprimindu-se nici un răspuns, starea de război între Marea Britanie şi Germania a început dela această oră.

La orele 11 şi 15 d. Chamberlain a anunţat la postul de radio Londra această hotărire: „Vă puteţi închipui ce lovitură este pentru mine a vedea că toată lunga mea luptă pentru a câştiga pacea n'a izbutit" — a spus premierul englez. „Până în ultima clipă chiar se putea ajunge la o soluţie paşnică — a continuat d. Chamberlain — dar d. Hitler n'a voit aceasta şi n'a voit să asculte nici una din propunerile ce i-au fost făcute în acest sens".

După scurtă vreme, d. Chamberlain, la Camera Comunelor, după ce a anunţat războiul cu Germania, a adăugat:

„Ziua aceasta este o zi tristă pentru noi toţi. Opera la care am lucrat şi în care am crezut a căzut în ruine. Doresc să pot vedea ziua în care hitlerismul va fi fost distrus". Primul ministru a încheiat spunând: „Situaţia actuală în care nu mai putem avea încredere în cuvântul dat de conducătorul german şi în care nici un popor şi nici o naţiune nu pot să se simtă în siguranţă a devenit intolerabilă. Suntem acum hotăriţi să punem capăt acestei situaţii".

Pe de altă parte agenţia germană D.N.B. a transmis la rândul ei un comunicat cu privire la desfăşurarea evenimentelor. Comunicatul spune că la ora 9 ambasadorul Angliei a remis „o notă provocătoare" căreia i s'a răspuns printr'un memorandum care arată că „guvernul şi poporul german refuză să primească, să accepte şi să îndeplinească cererile ultimative ale guvernului britanic". Memorandum-ul arată apoi în alte 4 puncte motivele refuzului şi aruncă vina asupra guvernului englez „adică a câtorva oameni cari predică încă de mai mulţi ani nimicirea poporului german".

(Continuare in pag. 7-a)

Voluntari străini îşi aşteaptă rândul în faţa centrului de înrolare din Paris